

Образуван
к.г. № 6/2011
Определен за докладчик
св. д-р Симона Симеонова
17.02.2011

17.02.2011

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

И С К А Н Е

от група народни представители за обявяване
противоконституционност на § 4; § 8; § 10; § 11; § 13; § 14;
§ 16; § 17; § 19; § 21; § 26; § 27; § 28; § 32; § 33; § 34; § 35; § 37; §
38; § 39; § 40; § 43; § 44; § 46; § 49; § 50; § 54; § 67; § 76; § 82; §
83; § 98; § 101; § 102; § 116; § 119; § 120; § 121; § 122; ; 123; § 126;
§ 130; § 136 ЗИДЗСВ (ДВ, бр. 1/4.01.2011 г.) и § 1; § 2; § 5; § 6; §
7; § 8; § 9; § 10 от ЗИДНПК (ДВ, бр. 13/11.02.2011 г.). Тези норми
противоречат на принципите на демократичната и правова
държава (преамбюла) на чл. 4, ал. 1; чл. 5, ал. 5; чл. 6, ал. 2;
чл. 8; чл. 31; чл. 117, ал. 2; чл. 119, ал. 1 и 3; чл. 129; чл. 130;
чл. 131; чл. 132а от Конституцията, както и на общопризнатите
норми на международното право и международните договори,
по които България е страна.

По чл. 149, ал. 1, т. 2 и 4
от Конституцията

Господа конституционни съдии,

Народното събрание прие Закон за изменение и допълнение
на Закона за съдебната власт (ЗИДЗСВ) (ДВ, бр. 1/4.01.2011 г.) и
Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния
кодекс (ЗИДНПК) (ДВ, бр. 13/11.02.2011 г.). Тези два закона са
неразривно свързани и регламентират една и съща материя,
свързана със създаването на "специализиран наказателен съд".
Поради тази причина поставяме на вашето внимание
противоконституционността на тези два нормативни акта.

2

1. С § 26 ЗИДЗСВ се създава нов раздел VIa "Специализиран наказателен съд" (чл. 100а-100е), а с § 28 се създава нов раздел VIIa "Апелативен специализиран съд" (чл. 107а-107в). Създават се също "специализирана прокуратура" и "следствен отдел" към специализираната прокуратура. Това е отразено в десетки текстове на ЗИДЗСВ, които ще изброим по-долу.

С § 8 ЗИДНПК се създава нова глава тридесет и първа "а" (чл. 411а-411е) и "особени правила за разглеждане на дела, подсъдни на специализираните наказателни съдилища".

Въпросът е дали това е "специализиран съд", както е наименован или всъщност се създава един **извънреден съд**. Съгласно чл. 119, ал. 3 К "извънредни съдилища не се допускат".

Според нас *de facto* и *de jure* се създава един извънреден съд, който не може да осигури обективен и справедлив наказателен процес и лесно може да се изврати в политически процес. Аргументите ни са следните:

а) В чл. 411а, ал. 1, 2 и 3 (§ 8) ЗИДНПК се определят делата, подсъдни на този съд. "Специализиран съд" означава, че той ще разглежда **точно определена еднородна материя** (прим. "бракоразводен съд"; "съд по трудови дела"; "съд срещу непълнолетни"). В противоречие с този принцип в чл. 411а са посочени различни по своя характер престъпления от всички раздели от специалната част на Наказателния кодекс - от някои квалифицирани убийства, до други стопански и криминални престъпления, до престъпления по служба и т.н. Няма критерии, а безразборно нахвърляни текстове, по нечие субективно внушение. Все пак България е правова държава (чл. 4, ал. 1 и преамбюл К) и не може да има "анархия" в правото;

б) За "специализирания съд" се създават **"особени правила за разглеждане на делата"** (§ 8). Следователно това са извънредни правила, които се отнасят само за този съд. Те не важат за съдилищата, регламентирани в Конституцията (чл. 119, ал. 1 К). Териториалната компетентност на "специализиран съд" е територията на цялата страна, включително и за извършени престъпления в чужбина (чл. 411а, ал. 3 ЗИДНПК). Това го отличава от другите съдилища, които имат т.нар. местна подсъдност;

в) Когато срещу едно лице е повдигнато обвинение за няколко престъпления, едно от които е подсъдно на "специализирания наказателен съд", делата за всички престъпления са подсъдни на този съд (чл. 411а, ал. 4 ЗИДНПК - § 8). Така много лесно в обвинителния акт прокурорът може да включи един от текстовете по чл. 411а, ал. 2 ЗИДНПК и делото да се разгледа от "специализирания съд", независимо че подсъдимият може да бъде оправдан по това обвинение.

Подобно е положението и при някои форми на съучастие (чл. 411а, ал. 5 ЗИДНПК). Обвиняемият може да не е извършил престъпление, визирано в чл. 411а, ал. 2 ЗИДНПК, но той ще бъде съден от т.нар. специализиран съд. Това показва неговата извънредност и преимущество пред останалите съдилища.

г) За всеки юрист е ясно съществената роля на досъдебното производство в наказателния процес. Създава се специален следствен отдел към отделната специализирана прокуратура. И обърнете внимание - **разследващите полицаи се назначават със заповед на министъра на вътрешните работи** (чл. 411в, ал. 2 ЗИДНПК). Тези разследващи полицаи са на пряко подчинение на министъра. За каква обективност може да говорим по делата на "специализирания съд", когато професионалната съдба на "разследващите полицаи" зависи пряко от субективната преценка на този министър?! Това е в противоречие с принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 К) и принципа за разделение на властите (чл. 8 К);

д) Разрешението за използване на специалните разузнавателни средства по дела, подсъдни на "специализирания наказателен съд", се дава предварително от неговия председател (зам.-председател) - § 5, чл. 174, ал. 3 ЗИДНПК. Обикновено когато се използва СРС, още няма образуван наказателен процес, а някакви "оперативни разработки". Как тогава ще се установи, че тази "оперативна разработка" ще се превърне в наказателно дело, подсъдно на "специализирания наказателен съд"? Както казахме по-горе, териториалната компетентност на този "специализиран съд" се разпростира върху цялата страна. Това практически означава, че председателят (зам.-председателят) на "специализирания наказателен съд" може да дава разрешения за

4

СРС, независимо от данните къде е извършено престъплението (прим. в Силистра, Видин или Ямбол). Такива права няма нито един председател на съд. България не се намира в "извънредно положение";

е) Съгласно чл. 411д, ал. 3 (§ 8) ЗИДНПК "Участниците в процеса са длъжни да се явяват в съдебното заседание независимо от призоваването им пред други съдилища или органи на досъдебното производство".

По този начин "специализираният наказателен съд" се поставя над всички други съдилища и държавни органи. Участниците в процеса (адвокати, свидетели, вещи лица, тълковници, преводачи), независимо че имат задължението да се явят прим. пред ВКС, ВАС, гл. прокурор и т.н., трябва да се "подчинят на специализирания наказателен съд" под заплахата от санкции. Това е елемент от "извънредността" на този съд, поставяйки се под всички останали.

ж) Съгласно § 19 (чл. 68, ал. 2) ЗИДЗСВ "Столичният общински съвет прави предложения за съдебни заседатели за специализирания наказателен съд". Съдебният заседател има равен глас със съдията. Общинският съвет е политически орган и решенията се определят от политическото мнозинство на дадена партия или коалиция. Ясно е коя политическа партия има мнозинство в СОС и de facto ще определи съдебните заседатели в т.нар. специализиран наказателен съд. Това ще бъдат политически назначения.

Има реална опасност от привнасянето на политически пристрастия в наказателния процес, особено при днешната обстановка в България. Това е в противоречие с чл. 117, ал. 2 К, че "съдебната власт е независима";

з) С § 44 (чл. 164, ал. 3 и 6) ЗИДЗСВ се посочват допълнителни изисквания за съдии и прокурори "в този специализиран съд". Тези магистрати "по-горна категория" ли са от своите колеги?! В тази насока е и § 83 ЗИДЗСВ. Това също е елемент на "извънредност" на новосъздадения съд и прокуратура.

"Специализиран" или "Извънреден" съд. Това е въпросът! Не е важно наименованието, а правната същност на

този съд заедно с прокуратурата, следствения отдел и разследващите полицаи.

Анализът на цялостната уредба в ЗИДЗСВ и ЗИДНПК, както и изтъкнатите аргументи дотук, в тяхната взаимовръзка недвусмислено показват, че се създава *de facto* и *de jure* извънреден съд в пряко противоречие с чл.119, ал. 3 К и с принципите на демократичната и правова държава (преамбюл К).

Посочените по-горе текстове и параграфи са основни и аргументират нашето становище за противоконституционност. Освен тях има още редица текстове, в които се говори за "специализиран наказателен съд", "специализиран апелативен съд", "специализирана прокуратура", "специализиран следствен отдел към прокуратурата", специализирани "разследващи полицаи". Тези текстове също са противоконституционни, макар и правотехнически да произхождат от основния проблем - създаването на извънредния съд. Затова ще ги посочим "хронологично", така както са по двата нормативни акта.

Господа конституционни съдии,

Молим да обявите за противоконституционни § 10; § 11; § 16; § 17; § 19; § 26; § 27; § 28; § 32; § 33; § 34; § 35; § 37; § 38; § 39; § 40; § 43; § 44; § 46; § 49; § 51; § 54; § 76; § 83; § 98; § 101; § 102; § 116; § 119; § 120; § 121; § 122; § 123 от ЗИДЗСВ и § 1; § 2; § 5; § 6; § 7; § 8; § 9; § 10 от ЗИДНПК. Тези текстове в частта им, с които се създава специализираният наказателен съд, и следващото от това други държавни органи, противоречи на конституционните принципи на демократичната и правова държава (преамбюла) на чл. 4, ал. 1; чл. 6, ал. 2; чл. 8; чл. 31; чл. 117, ал. 2; чл. 119, ал. 1 и 3 от Конституцията.

2. С § 4 ЗИДЗСВ (чл. 26а) се изисква членовете на ВСС да получат достъп до класифицирана информация. Този достъп до "класифицирана информация" се дава от министъра на вътрешните работи, от директора на ДАНС, респективно ДКСИ (чл. 54 от Закона за защита на класифицираната информация).

При нашите условия това е напълно субективна преценка, не подлежаща на контрол. С други думи, органи на изпълнителната власт (а те винаги са политически) ще определят кои от членовете

6

на ВСС имат тяхното доверие и ще могат да участват в определени решения на ВСС. Но ВСС е конституционен орган (чл. 129; чл. 130 К и т.н.). Това е основният орган на съдебна власт (гл. Шеста К), а съдебната власт е независима (чл. 117, ал. 2 К). Конституционно недопустимо е членове на ВСС, избрани по съответния ред (чл. 130, ал. 3 К), да бъдат оценявани и *de facto* поставяни под контрола на един силов министър. На всеки един от нас е ясно какво ще последва в медийното пространство и оттук - в общественото мнение, ако даден член на ВСС не получи такъв достъп до класифицирана информация. Освен това има членове на ВСС по право - председател на ВКС, ВАС, гл. прокурор (чл. 39 ЗЗКИ). В качеството им обаче на членове на ВСС (а не като съдии и прокурори) може да им бъде отказано достъп до информация по личната преценка на вътрешния министър. Може да се стигне до парадокса, че ВСС да не може да заседава по конкретен случай, който е в неговите компетенции по Конституцията, защото болшинството от неговите членове нямат разрешение от силовите структури за достъп до информация (§ 4 - чл. 26а, ал. 2 ЗИДЗСВ).

Следователно § 4 ЗИДЗСВ противоречи на принципите на демократичната и правова държава, чл. 4, ал. 1 К; чл. 8 К; чл. 129-130 К.

3. С § 8 ЗИДЗСВ се поставя въпросът за отвод на член на ВСС, когато се решава въпрос, от който той има пряк или косвен интерес. Естествено е в тези случаи членът на ВСС да се "самоотведе", защото ще попадне под т.нар. и модерен днес "конфликт на интереси".

Но § 8 (чл. 35, ал. 3 ЗИДЗСВ) стига до крайности, които прекращават конституционната рамка. Този текст предвижда болшинството от ВСС може да отстрани от заседание свой член. Все едно болшинството в НС да отстрани народен представител или КС - някой съдия по конкретен повод.

Да си член на ВСС са необходими високи професионални и нравствени качества, и то оценявани от висши колегиални органи (чл. 130 К). Всички членове на ВСС имат еднакви права и е недопустимо част от тях да отстраняват други поради съмнения в тяхната обективност.

J

Следователно § 8 (чл. 35, ал. 3) ЗИДЗСВ противоречи на принципите на демократичната и правова държава, както и на чл. 130 К, в който е вложена идеята, че всеки член на ВСС е равнопоставен с останалите. Конституционно е недопустимо едно мнозинство насила да отстранява своите опоненти под "благовидния предлог", че те са "заинтересовани".

4. С § 13 и § 14 ЗИДЗСВ се въвеждат нови изисквания за главен инспектор и инспекторите (Инспектората към ВСС). За гл. инспектор може да бъде избрано само лице, което към момента на избора е "съдия, прокурор или следовател", а след изтичане мандата на инспекторите те се възстановяват на "длъжност съдия, прокурор или следовател, не по-ниска от заеманата преди избора".

Поставя се въпросът **защо само съдия, прокурор или следовател може да бъде избран за гл. инспектор, респективно инспектори**. Такова изискване няма в чл. 132а К. Това е дискриминационен текст спрямо адвокати, преподаватели, включително и хабилитирани, и спрямо всички останали юристи. Парадоксално е например, че адвокат, който е бил над 20 години съдия във ВКС, не може да кандидатства за гл. инспектор, защото към момента на избора не е съдия (прокурор, следовател).

Следователно § 13 и § 14 ЗИДЗСВ противоречат на принципите на правовата и демократичната държава, чл. 4, ал. 1; чл. 6 и чл. 132а К.

5. С § 50 (чл. 171, ал. 1) ЗИДЗСВ се въвежда **задължителното явно гласуване** във ВСС по най-важното му кадрово правомощие.

Целта е ясна - членовете на ВСС да бъдат поставени под контрол, защото силните на деня лесно биха злепоставили чрез медиите свободомислещите. Освен това има и "колегиално неудобство", когато трябва да гласуваш за свои колеги.

Безспорно тайното гласуване е по-демократично, при което човек може свободно да изрази своето мнение по даден въпрос, без да се притеснява от последствията, произтичащи неминуемо от един явен вот. Това изисква демокрацията (преамбюл К). Затова чл. 131 К прогласява принципа, че ВСС приема решенията си с "тайно гласуване". Няма съмнение, че административният ръководител (или неговият заместник) попада в хипотезата на чл.

131 К (прим. председателят на ОС е и съдия; окръжният прокурор е и прокурор, независимо от административната длъжност, която заема).

Следователно § 50 от ЗИДЗСВ противоречи на чл. 131 К и принципите на демократичната държава.

6. С § 21; § 67; § 82; § 126; § 130 се предвижда ВСС да приема редица наредби, които трябва да се обнародват в ДВ. Това са нормативни актове, макар и от подзаконов характер (виж ЗНА).

ВСС не е законодателен орган или орган на изпълнителната власт, който по силата на ЗНА може да издава нормативни документи, задължителни за всички граждани. Компетенциите на ВСС изрично са посочени в чл. 129 К. Недопустимо е чрез закон да се "дописва" Конституцията, като се дават права на орган, който той няма. ВСС е в системата на "съдебната власт" (гл. Шеста К).

Органите на съдебната власт не са законодателни. Те изпълняват законите и подзаконовите актове. Ако се налага да се издават наредби, правилници, произтичащи от ЗСВ, това трябва да го направи МС, респ. МП. Те подлежат на контрол от ВАС. Не трябва да превръщаме ВСС, освен всичките му други задължения, и в един нормативен орган.

Следователно § 21, § 67; § 82; § 126; § 130 от ЗИДЗСВ противоречат на принципите на правовата държава, както и на чл. 4, ал.1; чл. 129 от Конституцията.

7. С § 136 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИДЗСВ е казано, че законът относно § 20, т. 2 влиза в сила от 1 януари 2010 г. А ЗИДЗСВ е обнародван в ДВ, бр. 1/4.01.2011 г., т.е. § 136 връща времето с една година назад. Такова "обратно действие на закона" е конституционно недопустимо (Решение 14/21.12.2010 г. КС). Законът влиза в сила три дни след обнародването му, а не с "обратна дата" (чл. 5, ал. 5 К).

В конкретния случай се касае за съдебни заседатели, които са загубили това си качество поради изтичането на мандата им. След този срок те вече не са съдебни заседатели и нямат право да участват в правораздаването. Недопустимо е чрез § 136 ЗИДЗСВ да се "възкреси" статут, който е загубен преди една година, и то в наказателното съдопроизводство. В него се решават човешки

съдби. Съставът на съда ще бъде незаконен и оттук - нищожност на съдебния акт.

Следователно § 136 в частта му "с изключение на § 20, т. 2, който влиза в сила от 1 януари 2010 г." е противоконституционен, като противоречи на чл. 5, ал. 5 К и принципите на правовата държава, така и на практиката на КС.

8. От изтъкнатите дотук аргументи е видно, че една голяма част от ЗИДЗСВ и ЗИДНПК са противоконституционни. Те противоречат и на общопризнати норми на международното право и на международните договори, по които България е страна (чл. 149, ал. 1, т. 4 К).

Така например чл. 6 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (ДВ, бр. 80/92 г.) изрично прогласява принципа за "справедлив съдебен процес", а т. 2 прогласява презумпцията за невинност. Подобно е съдържанието на чл. 10 и 11 от Всеобщата декларация за правата на човека, приета от Общото събрание на ООН на 10.12.1948 г., където се изисква "независим и безпристрастен съд" с пълни гаранции за защита на обвиняемия. Също така чл. 14 от Международния пакт за граждански и политически права (ДВ, бр. 60/1970 г.) изисква "публично разглеждане на делото от компетентен, независим и безпристрастен съд".

9. Създаването на извънредния наказателен съд не може да осигури безпристрастно правосъдие. Този съд не е "независим" от изпълнителната власт и политическата конюнктура.

Днес сме свидетели на действия на висши представители на силовите ведомства, които се опитват да превърнат съдебната власт в свой придатък. Създаването на извънредния наказателен съд и произтичащите от това промени в ЗСВ и НПК са в противоречие с демократизма и принципите на международното право.

Посочените по-горе норми не трябва да се разглеждат индивидуално, всяка една за себе си. Те трябва да се анализират в тяхната взаимовръзка, тяхното отражение в реалното правораздаване и в обществото.

Господа конституционни съдии,

Молим на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 и 4 К да обявите за противоконституционни § 4; § 8; § 10; § 11; § 13; § 14; § 16; § 17; § 19; § 21; § 26; § 27; § 28; § 32; § 33; § 34; § 35; § 37; § 38; § 39; § 40; § 43; § 44; § 46; § 49; § 50; § 54; § 67; § 76; § 82; § 83; § 98; § 101; § 102; § 116; § 119; § 120; § 121; § 122; ; 123; § 126; § 130; § 136 ЗИДЗСВ (ДВ, бр. 1/4.01.2011 г.) и § 1; § 2; § 5; § 6; § 7; § 8; § 9; § 10 от ЗИДНПК (ДВ, бр. 13/11.02.2011 г.). Тези норми противоречат на принципите на демократичната и правова държава (преамбюла) на чл. 4, ал. 1; чл. 5, ал. 5; чл. 6, ал. 2; чл. 8; чл. 31; чл. 117, ал. 2; чл. 119, ал. 1 и 3; чл. 129; чл. 130; чл. 131; чл. 132а от Конституцията, както и на общопризнатите норми на международното право и международните договори, по които България е страна.

Моля като страни в конституционния процес да бъдат конституирани президентът, Министерският съвет, Министерството на правосъдието, Министерството на вътрешните работи, парламентарните групи в Народното събрание, ВКС, ВАС, главният прокурор, Инспекторатът към ВСС, Националната следствена служба, Висшият адвокатски съвет, Съюзът на юристите в България, Съюзът на съдиите, Съюзът на прокурорите, Съюзът на следователите, както и правозащитни организации по ваша преценка.

Прилагаме:

1. Проектозакони за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт с вносител МС, вх. № 002-01-78/10.09.2010 г. и Искра Фидосова, вх. № 054-01-60/15.07.2010 г.

2. Доклад на правната комисия за второ четене на Общ законопроект за изменение и допълнение на ЗСВ,, вх. № 053-03-169/29.10.2010 г.

3. Проектозакон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, вносител Искра Фидосова и гр.н.п., вх. № 054-01-61/15.07.2010 г.

11

4. Доклад на правната комисия за второ четене на Общ законопроект за изменение и допълнение на НПК, вх. № 053-03-171/29.10.2010 г.

5. Становище на г-н Шефан Харабин, председател на ВС на Словакия, в. "Труд" от 24.11.2010 г.

Народни представители:

1. Любен Кочев
2. Христо Бисеров
3. Лилия Лилитан
4. Сергей Сосишев
5. Михаил Миков
6. Ангел Байков
7. ~~Харм~~ Харм Георгиев
8. Сергей Шевченко
9. Вал Мачков
10. Неделин Ангел
11. Юна Таси
12. Емил Иванков
13. Георги Кочев
14. Хасан Азизов

15. Ручка Ив. Тако ров
16. Пьеро Амант Амант
17. Асх Джамбуз Гароузе
18. Эмильер Антонов Гороб
19. Емилея Маспарова
20. Дмитро Михайлевски
21. Захариин Борзаван
22. Мелена Якушева
23. Дрогомир Стойнев
24. Ивекли Николов
25. Антон Кутюв
26. Георги Анастасов
27. Милена Христова
28. Анна Язева
29. Янаки Стойков
30. Луи Л. Зел
31. Итанас Мероград
32. Анжонур Рахматов
33. Корнелия Филит
34. Вероника Невел
35. Сиде Понеев

36. Мешер Димитров

37. Румен Басов

38. Георги Пириман

39. Петър Курчумчиев

40. Димитър Стогов

41. Митър Драфер

42. Тунгер Курчумчиев

43. Сетин Казак

44. Муса Пачев

45. Тунгунтай Нанчов

46. Мекра Михайлова

47. Венелес Чанаров

48. Делчин Личев

49. Ристах Местин

50. Емил Вугрев

51. Юхан Нойф

52. Янко Янков

53. Аносман Уманов

54. Румен Джаров

55. Бойко Весиков

56. Анфим Панков
57. Георгий Божинков
58. Стефан Петров Деметриев